

Székely Kinga Réka

A langyosat kiköpi az Isten¹

„Tudok cselekedeteidről, hogy nem vagy sem hideg, sem forró. Bárcsak hideg volnál, vagy forró! Így mivel langyos vagy, és sem forró, sem pedig hideg: kiköplek a számból.” (Jel 3,15–16)

Kedves testvéreim!

A Jelenések könyvéből választottam mai beszédem alapgondolatát. A Bibliának ez az utolsó könyve, s mint a címe is jelzi, ez egy rendkívüli vallásos irat. Jelenések, azaz látomások könyve, egy olyan olvasmány, amely nem a csendes mindennapokra való, hanem kimagasló idők roppant fontos üzeneteit tartalmazza. Olyan időkre való, amikor az emberi közösség vajúdik, amikor lenni készül valami, de nem tud lenni, amikor az ember talajvesztett lesz. Mint a mostani időkben, amikor felfokozott érzelmi hangulatban vagyunk a pandémia miatt, amikor egymásnak teljesen ellentmondó üzenetek bombáznak mindenfelől mindennap.

Az elmúlt héten azon keseregtem, hogy én már képtelen vagyok az embereknek lelki támaszt nyújtani, legfőképp azért, mert már torkig vagyok a felszínességgel, az okoskodásokkal és a nagy fokú barbárkodásokkal. Mert az látom, hogy mindenki a maga érdeke szerint magyarázza még a világjárványt is. Úgy érzem, meghaladja az erőmet a mostani szétesettség.

Ilyenkor azt szoktam kérdezni, vajon mit csináltak ilyen helyzetekben azok, akik előttünk éltek. Fellapozom a régi lelkészek szentbeszédeit, és onnan próbálok erőt meríteni. Így találtam a mai textusra is.

A keresztény hagyomány szerint a szeretett tanítvány, János apostol jelenéseit rögzíti ez a könyv, s a felolvasott rész a laodiceaiaknak szóló levelet tartalmazza. Az 1770-ben prédikáló unitárius pap úgy magyarázza ezt a részletet, hogy Isten nem szereti a langyos életvitelt, a sehova se tartozók gyökértelenségét. Isten kiköpi a langyosat, az ember legyen vagy forró, vagy hideg, legyen valamilyen! Legyen identitása, érezze a földi küldetést. Isten éppen ezért egy üzletet kínál az embernek: azt tanácsolja, hogy ha szüksége van valamire, azt tőle kérje,

¹ Elhangzott 2020. november 22-én Homoródszentpéteren.

vegye, mert az az áru, amit Isten ad, az élet alapja. Az áru az evangélium, a földi élet egy nagy vásár, ahol Isten folytonosan kínálja az áruját, az ember pedig hol megveszi, hol átnéz Istenen, nem kell neki sem Isten, sem az áruja.

Úgy érzem, hogy ma is aktuális ez a bibliai üzenet. Legyél valaki, valami, legyél meghatározható. Legyél hideg vagy forró, mert a langyosat kiköpi az Isten.

Tudom, hogy meredek ez az üzenet, s híveinket hozzászoktattuk ahhoz, hogy minden egyházi beszéd szép langyos ölelés. Mert hát ugye az embert Isten teremtette, s hát mit tegyen az ember, ha ilyené lett? S nem mellékesen hisszük és hirdetjük, hogy segíteni, javítani nem lehet erőszakkal, hanem csak szép szóval és példaadással. Mindezek, azt hiszem, nem zárják ki a szembesítés lehetőségét és feladatát. Nekem nemcsak az a kötelességem, hogy ráhagyjam az emberekre döntéseiket, hanem az is feladatom, hogy szembesítsem őket a döntések következményeként fellépő valósággal.

A mai napon pedig azt mondom: én úgy látom, hogy semmit nem tanultak az emberek ebből a világvárványból. Nem lettek sem jobbak, sem együttérzőbbek, hanem még önzőbbek és még gyökértelenebbek. Mintha attól félnének, hogy ennek a világvárványnak a végén valami nagy hatalom megkérdezi tőlünk, hogy kit támogatunk, mi pedig nem akarunk semmi pontosat mondani, nehogy rosszul válaszoljunk. Igazat adunk azoknak is, akik a világvárványt tagadják, azoknak is, akik küzdenek ellene, azoknak is, akik politikai harc fedőakciójaként látják ezt a küzdelmet, sunyítunk, és csak a magunk érdekéért vagyunk képesek kiállni, de az olyan érdeket, ami a nagy közösséget szolgálja, nem akarjuk észrevenni, azért nem akarunk dolgozni.

Illyés Gyula *A reformáció genfi emlékműve előtt* című versében idézi a Jelenések könyve üzenetét: „Kik ott álltatok nem tehetve másképp, / mert ez vagy az, de megalkuvás nincsen, / mert a langyosat kiköpi az Isten.”

Valahogy el kellene mozdulni a minden jól van úgy, ahogy van állapotából, még akkor is, ha világvárvány van, még akkor is, ha félelem van, még akkor is, ha a világvárvány leple alatt folyik az örökös harc a hatalomért. Ahogy a reformátorok tették. Ahogy ki mertek állni egy olyan jóért, ami náluk több és nagyobb volt, ami nem csak a saját érdeküket szolgálta, de az egész emberiség ügyét.

Annyira elszomorodom, amikor az önös érdeket látom a mindennapokban: csak nekem legyen jó, csak én haladjak, a másik nem számít.

A tavasszal ribizlibokrokat ültettünk, százat, az egész család dolgozott, ásott, ültetett, aztán kapáltunk, kaszáltunk, most pedig a szomszéd rendszeresen azon hajtja át a marhacsordáját, persze a marhák kitaposták az ültetvényünket. Én pedig ott álltam az ültetvény mellett, és megkérdeztem: maga szerint ez így jól van?

És nem vagyok egyedül ezzel az élménnyel... szinte nap mint nap megtörténik másokkal is... Tűrjük, nézzük a rosszat, de nem teszünk ellene.

A jelenések, a látomások végigkísérik az emberiség történetét. Minden vallás szent iratai között megtalálhatóak. Egy hosszan tartó, felfokozott érzelmi állapot szüleményei, amikor az ember kiszakítja magát a fizikai létből, és belekapaszkodik a lelki-szellemi dimenzióba, s onnan kér eligazítást.

Amikor már túl fájdalmas a mindennapi létezés, már túlságosan értelmetlen a földi létezés, akkor születnek meg a nagy, szent látomások. Azonban ezek a fájdalmas időszakok csak úgy szűnnek meg, ha többségbe kerülnek azok, akik nem langyosak, azok, akik merik vállalni az önmagukon túlmutató érdekek szolgálatát. Akik végső soron... ha kell... áldozatot tudnak hozni azért a jóért, ami nemcsak nekik, hanem másoknak is jót hoz.

Érdekes módon az emberiség ciklikusan tér vissza mindig a jóhoz, van egy-egy kilengési időszak, amikor langyossá, gyökértelessé válunk... aztán visszatérünk a jóhoz.

Aki elolvassa Charles de Costner *Thyl Ulenspiegeljét*, megismer egy olyan embert, aki a reformáció évszázadában a maga kicsi emberi erejével küzd a hatalmas gonosz ellen.

Ulenspiegel kalandjainak történelmi háttere Németalföld, a mostani Hollandia és Belgium spanyolok általi megszállása, akik kegyetlenül megsarcolták az ott élőket, óriási adókat követeltek a városoktól, és ha azok nem tudták megfizetni, akkor egyszerűen felégették a településeket. Emellett bevezették a spanyol inkvizíciót, ami a reformáció üldözését jelentette, kínzásokkal, máglyahalállal, felnégyeléssel, gályarabsággal, élve eltemetéssel. A spanyol inkvizíció módszertana a következő volt: bárki feljelenthetett bárkit eretnekség vádjával. A vád pedig egyszerű volt: nem hiszi a katolikus egyház által terjesztett tanokat. S amikor ezt bebizonyították, és a szerencsétlent kikiáltották eretneknek, akkor nemcsak halálra kínozták, de a vagyonát elvették, annak nagyrésze a spanyol királyra szállt, kisebb része a katolikus egyházra, s még kisebb, de még mindig jelentős része a feljelentőre. Tehát anyagilag megérte feljelentést tenni. Ulenspiegel így kellett végignézzze saját anyja és apja megkínzását, elevenen megégetését, mert az egyik szomszéd meghallotta, hogy örököltek egy kis pénzt.

Ulenspiegel mindig a szerencsétlenek oldalára áll, s ereje szerint harcol a nagy gonosszal. Mindvégig tudatában van annak, hogy bármelyik pillanatban feláldoztathatik, de ő másképp nem tud cselekedni. Bár mindenki fél, retteg, mert sok a szenvedés, de ő mégis kitart a jó mellett.

Őt nem köpi ki az Isten.

Ami nekem nagyon tetszik Ulenspiegel meggyőződésében, az az, hogy meg tudja különböztetni a szent eszméket a bemocskolt ideáktól. Aki őt arról akarja meggyőzni, hogy a vallás fölösleges, sőt rossz, mocskok, mert íme a spanyol inkvizíció kínozza, öli, pusztítja a népet, annak ő mindig el tudja magyarázni, hogy nem a vallás rossz, nem az egyház mocskok, hanem azok, akik bemocskolták és felhasználják saját aljas érdekeik gyümölcsötztetésére, vagyis a spanyol király és minden egyes feljelentő, aki a részesezés reményében képes megkínkoztatni saját szomszédját is.

Merjél a jó mellett kiállni!

Merjed felismerni azt a jót, ami nem csak neked jó, hanem azoknak is, akik veled együtt élnek. Ne légy langyos, ne légy közömbös mások élete iránt. Légy hidegen tárgyilagos, amikor arra van szükség, hogy józan értelmet, józan ítéletet tanúsíts. És légy forró, amikor arra van szükség, hogy együttérezz a szenvedővel.

Rendkívüli időket élünk, jelenések és látomások ijesztenek: egyik azt mondja, mind ki fogunk halni, másik azt mondja, az öregektől akar ez a járvány megszabadulni, a harmadik azt mondja, új világrend van születőben, s ez a járvány csak arra való, hogy elterelje erről a figyelmet.

Én pedig azt mondom: eddig is voltak és ezután is lesznek járványok, háborúk, rossz idő, amikor felülkerekedik a józan értelmén és az együttérző szíven a gonoszság, amikor feljelentéssel, kínzással elveszünk a másiktól a vagyonát és az életét.

De te maradj Isten közelségében értelméd hideg világosságával és szereteted forróságával. Ámen.